



کرانه باختری در آستانه الحاق؟



مهسا جعفری فر

تنها چند ساعت پس از اجرایی شدن آتش بس در ۳۰ دی، اسرائیل شروع به ایجاد ایست بازرسی و موانع جدید در کرانه باختری کرد. دو روز بعد، عملیات «دیوار آهنین» در سحرگاه سه شنبه ۲ بهمن آغاز شد. نتایج هدف از این عملیات را مقابله با محور ایران خواند اما شواهد نشان می‌دهند که هدف اصلی آن، تغییر وضعیت کرانه باختری و هموار کردن مسیر الحاق این منطقه به اسرائیل است.

یک سو تخلیه، سوی دیگر تصرف!

عملیات دیوار آهنین ابتدا بر مناطق شمالی کرانه باختری، به ویژه جنین و طولکرم متمرکز بود اما ظرف مدت یک هفته به سمت طوباس، در جنوب شرقی جنین گسترش پیدا کرد. ساعاتی قبل از این حمله، وزیر دفاع اسرائیل، یسرائیل کاتز اعلام کرد: «اردوگاه جنین دیگر مانند گذشته نخواهد بود. ما جنین را ترک نخواهیم کرد.»

ابورملیه یکی از ۲۰۰۰۰ فلسطینی ای که اخیراً از خانه اش در اردوگاه جنین آواره شده می‌گوید: «وضعیت کنونی خیلی بدتر از انتفاضه دوم است. شبیه غزه است، خانه‌های اردوگاه دیگر قابل زندگی نیستند. اما ما جایی نمی‌رویم. اگر لازم باشد در چادر زندگی می‌کنیم، چون قبلاً این کار را کرده‌ایم.» در آغاز حملات اسرائیل به اردوگاه‌ها، بسیاری از خانواده‌های فلسطینی مجبور شدند با حداقل وسایل از خانه‌هایشان خارج شوند. پس از حمله به اردوگاه نورشمس (شرق طولکرم)، نیروهای اسرائیلی به ساکنان فقط سه ساعت زمان دادند تا خانه‌هایشان را ترک کنند. روزنامه تایمز اسرائیل گزارش می‌دهد تاکنون، بیش از ۴۰۰۰ فلسطینی از چهار اردوگاه جنین، طولکرم و طوباس آواره شده‌اند. اخیراً یسرائیل کاتز، وزیر جنگ اسرائیل اعلام کرد این حملات فقط برای مقابله با مقاومت نیست بلکه هدف تخلیه اردوگاه‌های پناهندگان است. همزمان با تخریب گسترده زیرساخت‌ها در اردوگاه جنین نیروهای اسرائیلی شروع به نصب تابلوهای خیابانی جدید به زبان عبری کرده‌اند. تغییر نام خیابان‌ها معمولاً اولین مرحله در پروژه‌های شهرک‌سازی و ادغام مناطق اشغالی در سیستم اسرائیلی بوده. همچنین ایجاد ایستگاه‌های رادیویی E-Lynx SDR، که مخصوص ارتباطات بلندمدت نظامی و کنترل منطقه‌ای است نشان می‌دهد که دهکده اسرائیل برنامه‌ای برای حضور مداوم در این اردوگاه دارد. دیوار آهنین از بزرگ‌ترین و پیچیده‌ترین عملیات‌های نظامی اسرائیل در کرانه باختری پس از عملیات سپر دفاعی (۱۳۸۱) است. اخیراً رولاند فردریش، مدیر میدانی کرانه باختری آبروآگفت: «کرانه باختری از سال ۱۹۶۷ هرگز شاهد جابه‌جایی اجباری در مقیاس بزرگ در سطحی که اکنون شاهد آن هستیم، نبوده است» از آغاز این عملیات تاکنون ۵۱ فلسطینی به شهادت رسیدند. تخریب سیستم‌های زیرساخت‌ها نظیر شبکه‌های آب و برق و فاضلاب، دکل‌های مخابراتی، جاده‌ها و ایجاد محدودیت برای مراکز درمانی باعث شده سکونت در این مناطق غیرقابل تحمل شود. سازمان خیریه پزشکان بدون مرز اعلام کرده نیروهای اسرائیلی و شهرک‌نشینان کرانه باختری بیمارستان‌ها را محاصره کرده‌اند و دسترسی فلسطینیان به خدمات درمانی محدود شده. دکتر مصطفی حمارشه، مدیر بیمارستان دولتی جنین می‌گوید ظرفیت ما امروز ۵۰ درصد کاهش یافته، بسیاری از کارمندان بیمارستان به سختی می‌توانند به محل کار خود برسند و معمولاً در ایست‌های بازرسی توسط نیروهای اسرائیلی متوقف و جست‌وجو می‌شوند. توقف آمبولانس‌ها نیز باعث وخامت حال بیماران پیش از انتقال به بیمارستان می‌شود.

نگویید کرانه باختری، بگویید یهودا و سامره!

ایده الحاق کرانه باختری به اسرائیل، ریشه‌ای طولانی دارد و به طرح «ایگال آلون» در سال ۱۳۴۶ بازمی‌گردد. این طرح، که بعداً در قالب توافق اسلو

دکتر مصطفی حمارشه، مدیر

بیمارستان دولتی جنین می‌گوید:

«آنچه در اینجا در حال وقوع است، دقیقاً نسخه‌ای کوچک‌تر از غزه است؛ یک کمپین عمدی برای نابود کردن شرایط زندگی، غیرقابل سکونت کردن منطقه و ارسال پیامی به همه در اردوگاه و شهر؛ بروید. از کرانه باختری بیرون بروید. به جایی دیگر بروید.»

آحارونوت، این اقدام گامی در جهت تقویت شهرک‌سازی و پیشبرد روند الحاق کرانه باختری است.

سال گذشته نیز، کنترل اداری منطقه C کرانه باختری که ۶۰ درصد از این منطقه را شامل می‌شود، از ارتش اسرائیل به شهرک‌نشینان منتقل شد. همزمان در همان ماه، ۱۲۷۰ هکتار زمین در دره اردن توسط اسرائیل مصادره شد که بزرگ‌ترین مصادره زمین از سال ۱۳۷۲ تاکنون بود.

یکی از نکات مهم در این میان، نقش اسموتریچ، وزیر دارایی اسرائیل و یکی از چهره‌های افراطی کابینه نتانیاهاست. برخی تحلیلگران اسرائیلی بر این باورند که آغاز عملیات در کرانه باختری، رشوه‌ای سیاسی برای اسموتریچ بوده تا او را راضی نگه دارد. پس از استعفای بن‌گورین، اسموتریچ مهم‌ترین شخصیت کابینه است که بر تسریع روند الحاق کرانه باختری و گسترش شهرک‌سازی در آن تأکید دارد و نتانیاها برای حفظ قدرت سیاسی خود، و جلوگیری از فروپاشی کابینه، ناچار است تا حدی با خواسته‌های او همراهی کند.

عملیات دیوار آهنین پس از تصویب بند موسوم به «تأمین امنیت کرانه باختری» که به درخواست صهیونیسم مذهبی به اهداف جنگ اضافه شد، آغاز شد. اخیراً اسموتریچ در کنست اعلام کرده «سال ۲۰۲۵ سال الحاق کرانه باختری است. به مدیر امور شهرک‌سازی در وزارت دفاع و اداره عمران دستور داده‌ام تا زیرساخت‌های لازم را برای اعمال حاکمیت آماده کنند»

وقتی خودی‌ها راه را باز می‌کنند

یکی از مسائل مهم در تحولات اخیر کرانه باختری نقش نیروهای امنیتی تشکیلات خودگردان فلسطین است که نه تنها از خشونت‌ها حمایت می‌کنند، بلکه به‌طور فعال در آن‌ها مشارکت دارند. این نیروها طی ماه‌های اخیر درگیری‌های زیادی با گروه‌های مقاومت، به ویژه در اردوگاه جنین داشته‌اند و با این حال گروه‌های مقاومت تا حد امکان از درگیری مستقیم با این نیروها پرهیز کرده‌اند تا از تبدیل شدن شرایط به یک جنگ داخلی فلسطینی جلوگیری کنند.

هنگامی که نیروهای اسرائیلی وارد اردوگاه پناهندگان جنین شدند نیروهای امنیتی تشکیلات خودگردان هنوز در داخل اردوگاه بودند. در همان روز، سخنگوی نیروهای امنیتی فلسطین، سرتیپ انور رجب در بیانیه‌ای گفت که برای جلوگیری از رویارویی مستقیم با ارتش اسرائیل اردوگاه را ترک کردند. اما چند روز بعد به داخل کمپ پناهندگان جنین بازگشتند و به‌طور مستقیم با اسرائیل همکاری کردند.

آغاز راهبردی متفاوت؟

بسیاری از تحلیلگران معتقدند ائتلاف حاکم بر اسرائیل برخلاف رویکردهای پیشین که محدود به درگیری‌های مقطعی با گروه‌های مقاومت بود، اکنون استراتژی پاکستانی قومی و جابه‌جایی را انتخاب کرده. مصطفی البرغوثی، دبیرکل جنبش ابتکار ملی فلسطین می‌گوید: «این فقط یک یورش نیست بلکه یک عملیات نظامی بزرگ است که قرار است نسل‌کشی و پاکسازی قومی را از غزه به کرانه باختری منتقل کند و کلیه زیرساخت‌های این مناطق را تخریب کند.»

شهرک‌نشینان تصمیم می‌گیرند

خشونت‌های شهرک‌نشینان تحت حمایت دولت اسرائیل، پس از طوفان الاقصی تاکنون بیش از ۵۰ جامعه روستایی فلسطینی را مجبور به ترک زمین‌هایشان کرده است. در هفته‌های اخیر، شهرک‌نشینان اسرائیلی پوسترهایی را در سراسر کرانه باختری با این پیام به زبان عربی نصب کرده‌اند: «در فلسطین آینده‌ای [برای شما] وجود ندارد» این بار شهرک‌نشینان با آزادی عمل بیشتری اقدام می‌کنند؛ چراکه ترامپ پس از تحلیف، تحریم‌های اعمال شده توسط دولت بایدن بر شهرک‌نشینانی را که در کرانه باختری به خشونت علیه فلسطینی‌ها دست زده بودند، لغو کرد.

در ۱۰ بهمن، کنست اسرائیل قانونی را تصویب کرد که قانون شماره ۴۰ اردن (مصوب ۱۳۳۲) را که خرید زمین را برای غیرعرب‌ها ممنوع کرده بود، لغو می‌کند. به گفته یسع بن کیمون، خبزنکار یدبعوت